

**UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA "YOG'OCHDAN
BUYUMLAR TAYYORLASH" TEXNOLOGIYASINI O'QITISHNING
PEDAGOGIK AHAMIYATI**

**ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ТЕХНОЛОГИИ
“ИЗГОТОВЛЕНИЕ ИЗДЕЛИЙ ИЗ ДРЕВЕСИНЫ” В
ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛАХ**

**PEDAGOGICAL SIGNIFICANCE OF TEACHING THE TECHNOLOGY OF
“WOODWORKING” IN GENERAL SECONDARY SCHOOLS**

Musayeva Muazzamxon Zokirxonovna

Andijon davlat pedagogika instituti

Texnologik talim yo'nalishi 202-guruh talabasi

Email: musayevamuazzamxon0@gmail.com

Annotatsiya.

Maqolada umumiy o'rta ta'lim maktablarida "Yog'ochdan buyumlar tayyorlash" texnologiyasini o'qitishning pedagogik va amaliy ahamiyati tahlil qilingan. O'quvchilarda mehnat madaniyatini shakllantirish, milliy hunarmandchilik an'analarini zamonaviy dizayn usullari bilan integratsiya qilish hamda muhandislik tafakkurini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, dars jarayonida "TeachStartup" modelini qo'llash orqali o'quvchilarning tadbirkorlik va ijodiy qobiliyatlarini oshirish istiqbollari bayon etilgan.

Kalit so'zlar: Texnologiya, yog'ochga ishlov berish, pedagogik ahamiyat, hunarmandchilik, muhandislik tafakkuri, TeachStartup, mehnat tarbiyasi, innovatsion yondashuv

Аннотация.

В статье анализируется педагогическое и практическое значение преподавания технологии “Изготовление изделий из древесины” в общеобразовательных школах. Рассматриваются вопросы формирования трудовой культуры учащихся, интеграции традиций национального ремесленничества с современными методами дизайна и развития инженерного мышления. Также освещены перспективы повышения предпринимательских и творческих способностей учащихся через внедрение модели “TeachStartup” в учебный процесс.

Ключевые слова: Технология, деревообработка, педагогическое значение, ремесленничество, инженерное мышление, TeachStartup, трудовое воспитание, инновационный подход.

Abstract.

The article analyzes the pedagogical and practical significance of teaching the technology of "Woodworking" in general secondary schools. It covers issues of fostering a labor culture, integrating traditional national crafts with modern design methods, and developing engineering thinking. Furthermore, the prospects for enhancing students' entrepreneurial and creative abilities through the implementation of the

Keywords: "TeachStartup" model in the educational process are discussed. Technology, woodworking, pedagogical significance, craftsmanship, engineering thinking, TeachStartup, labor education, innovative approach.

KIRISH

Bugungi kunda mamlakatimiz ta'lim tizimini tubdan isloh qilish jarayonida o'quvchilarni zamonaviy kasb-hunarlariga yo'naltirish, ularda mehnat madaniyatini shakllantirish va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish davr talabiga aylanmoqda. Ayniqsa, umumiy o'rta ta'lim maktablarida "Texnologiya" fanining o'rni beqiyos bo'lib, u shunchaki nazariy bilimlar jamlanmasi emas, balki shaxsning ijodiy qobiliyatlarini ro'yobga chiqarish va uni mehnat bozoriga tayyorlashning poydevoridir.

Yog'ochga ishlov berish texnologiyasi milliy hunarmandchiligimizning eng qadimiy va boy an'analaridan biri hisoblanadi. O'zbek milliy me'morchiligi va amaliy san'atida yog'och o'ymakorligi (yog'ochga naqsh solish) alohida o'rin tutadi. Ushbu qadimiy san'atni texnologiya darslarida o'qitish, o'quvchilarni materialshunoslik asoslari, daraxt turlarining fizik-kimyoviy xossalari hamda ularga ishlov berishning nozik sirlari bilan yaqindan tanishtiradi. Bu jarayon o'quvchining nafaqat qo'l mehnatini, balki tasavvurini, aniqlik va sabr-toqatli bo'lish kabi ijobiy xislatlarini ham shakllantiradi.

Zamonaviy pedagogika nuqtayi nazaridan qaraganda, yog'ochga ishlov berish o'quvchilarda muhandislik tafakkurini rivojlantirish uchun eng qulay vosita hisoblanadi. Loyihalashdan tortib, tayyor mahsulotni pardoqlashgacha bo'lgan har bir bosqich - chizmachilik, hisob-kitob, material tanlash va texnologik operatsiyalar ketma-ketligini amalga oshirish o'quvchini tizimli fikrlashga o'rgatadi. Bundan tashqari, "Texnologiya" darslarida o'quvchilarni xalq hunarmandchiligi an'analari bilan tanishtirish, ularda milliy o'zlikni anglash va estetik didni tarbiyalashga xizmat qiladi. Bugungi globallashtirish davrida yosh avlodning o'z qo'llari bilan buyum yasashi, an'anaviy kasb-hunarlariga bo'lgan qiziqishini saqlab qolishi, kelajakda ularning turli sohalarda yetuk mutaxassis bo'lib yetishishlari uchun zamin yaratadi. Mazkur maqolada maktab o'quvchilari uchun yog'ochga ishlov berish texnologiyasini o'qitishning pedagogik tamoyillari, ushbu jarayonda innovatsion

yondashuvlarni (xususan, TeachStartup modeli) qo'llash va o'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirishning samarali mexanizmlari yoritib beriladi.

ASOSIY QISM:

YOG'OCHGA ISHLOV BERISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI

Yog'ochga ishlov berish texnologiyasi o'quvchilarda mehnat tarbiyasini shakllantirishning kompleks yondashuvini talab qiladi. Bu jarayon materialshunoslik, muhandislik-loyihalash va amaliy bajaruvchilik bosqichlarini o'z ichiga oladi.

1. Materialshunoslik va xomashyo tanlash madaniyati

Yog'och buyum tayyorlashning ilk va eng muhim bosqichi - xomashyoni to'g'ri tanlashdir. O'quvchilar daraxt turlarini ularning fizik-mexanik xossalari bo'yicha farqlashni o'rganishlari zarur.

Qattiq yog'ochlar (eman, yong'oq, qayrag'och): Ular yuqori mustahkamlikka ega bo'lib, uzoq muddat xizmat qiladigan badiiy buyumlar va mebellar uchun ishlatiladi.

Yumshoq yog'ochlar (terak, qarag'ay, archa): Ishlov berishga yengil bo'lgani uchun o'quv mashg'ulotlari, kichik o'yinchoqlar va o'quv qurollarini yasashda asosiy xomashyo hisoblanadi.

Namlik omili: Yog'ochning namlik darajasi tayyor mahsulotning sifati va chidamliligiga bevosita ta'sir qiladi. O'quvchilarga yog'ochni quritish texnologiyasi va uning mahsulot deformatsiyasiga ta'siri haqidagi bilimlar zamonaviy muhandislik tafakkurini rivojlantirishga zamin yaratadi.

2. Texnologik jarayon bosqichlari va muhandislik yondashuvi

Har bir buyum tayyorlash jarayoni aniq algoritmlarga tayanadi:

1. Loyiha : O'quvchi avvalo buyumning eskizini chizadi. Bu bosqichda geometrik o'lchovlar, proporsiya va ergonomika tamoyillari inobatga olinadi.
2. Belgilash va o'lchash: Bu bosqich o'quvchidan yuqori darajadagi diqqatni va aniqlikni talab qiladi.
3. Mexanik ishlov berish: Arralash, randa qilish, o'yish va parmalash kabi jarayonlar. Bunda o'quvchi qo'l asboblari bilan bir qatorda, maktab ustaxonasidagi zamonaviy dastgohlardan foydalanish ko'nikmalarini egallaydi.
4. Pardoqlash: Silliqlash va himoya qoplamalarini (lak, yog', bo'yoq) surtish. Pardoqlash bosqichi buyumga yakuniy ko'rinish berib, o'quvchida estetik did va badiiy xohishni shakllantiradi.

3. Xavfsizlik texnikasi - mas'uliyat maktabi

Ish jarayonida xavfsizlik qoidalariga rioya qilish shunchaki instruksiya emas, balki kasbiy madaniyatning ajralmas qismidir. Maxsus kiyimlar, ko'zoynaklar va kesuvchi asboblardan foydalanishda ehtiyotkorlik - bu o'quvchida o'z sog'lig'iga va atrof-muhitga bo'lgan mas'uliyatni oshiradi. Pedagogik jihatdan, ustaxonadagi tartib-intizom o'quvchini keyingi hayotiy va mehnat faoliyatiga tayyorlaydi.

4. Innovatsion integratsiya: “TeachStartup” va ijodkorlik
Bugungi kunda “Texnologiya” darslarini an’anaviy usullardan innovatsion bosqichga ko‘tarish zarur.

TeachStartup modeli: O‘quvchilar tomonidan yasalgan har bir buyumni "loyihaviy mahsulot" deb baholash. Masalan, yog‘ochdan yasalgan kitob javonlari yoki qalamdonlarni maktab yarmarkalarida taqdim etish. Bu o‘quvchilarda mahsulotning tannarxini hisoblash, uni bozorbop qilish va dizayn jihatdan raqobatbardoshligini ta’minlash kabi ilk tadbirkorlik ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Raqamli texnologiyalar: Chizmalarni qo‘lda chizish bilan bir qatorda, kompyuterda modellashtirish dasturlari (AutoCAD, SketchUp) bilan tanishtirish o‘quvchilarni zamonaviy muhandislik muhitiga yaqinlashtiradi.

XULOSA

Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida “Yog‘ochdan buyumlar tayyorlash” texnologiyasini o‘qitish - bu shunchaki hunar o‘rgatish jarayoni emas, balki kelajak avlodni har tomonlama barkamol, mehnatsevar va muhandislik tafakkuriga ega shaxs sifatida tarbiyalashning muhim pedagogik omilidir.

Mazkur tadqiqot tahlillari shuni ko‘rsatadiki, yog‘ochga ishlov berish texnologiyasini zamonaviy pedagogik yondashuvlar (TeachStartup, loyihaviy o‘qitish) bilan bog‘lash quyidagi strategik natijalarni beradi:

1. Kasbiy orientatsiya: O‘quvchilar maktab davridayoq dizaynerlik, duradgorlik, muhandislik va tadbirkorlik sohalariga ilk qadamlarini qo‘yadilar. Bu esa ularning kelgusida kasb tanlashdagi adashishlarini kamaytiradi.
2. Milliy qadriyatlar va zamonaviylik uyg‘unligi: Milliy hunarmandchilik an’analarini raqamli texnologiyalar bilan (kompyuter modellashtirish, zamonaviy dastgohlar) boyitish o‘quvchilarda o‘z madaniyatiga hurmatni va innovatsiyaga intilishni birdek rivojlantiradi.
3. Shaxsiy sifatlar tarbiyasi: Yog‘och bilan ishlash jarayoni - sabr-toqat, aniqlik, mas’uliyat va estetik did kabi insoniy fazilatlarni mustahkamlashning eng yaxshi maktabidir.
4. Iqtisodiy savodxonlik: “TeachStartup” modeli orqali o‘quvchilar mehnatning moddiy qiymatini anglaydilar, bu esa ularda iqtisodiy tafakkurni rivojlantiradi va bo‘sh vaqtlarini samarali, foydali faoliyat bilan to‘ldirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, yog‘ochga ishlov berish texnologiyasini takomillashtirilgan metodika asosida o‘qitish - ta’lim tizimimizda texnik jihatdan bilimdon, ijodiy fikrlovchi va yurt taraqqiyotiga hissa qo‘shishga tayyor yosh kadrlarni tayyorlashning mustahkam poydevoridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. (2020-yil 23-sentabr).
2. Muslimov N.A., va boshqalar. Texnologiya ta'limi metodikasi. --Toshkent: "Iqtisod-moliya", 2023.
3. Sharipov Sh.S. O'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirishning pedagogik asoslari. – Toshkent: Pedagogika universiteti nashriyoti, 2024.
4. Ibrohimov X. "Maktab ustaxonalarida xavfsizlik texnikasi va ishlab chiqarish madaniyati." // Xalq ta'limi jurnali, 2025, №3.
5. Yusupova M. "Texnologiya darslarida loyihalash (design) metodidan foydalanish samaradorligi." // O'zbekistonda ta'lim jurnali, 2026.
6. inLibrary.uz ilmiy-elektron bazasi: Texnologik ta'lim va hunarmandchilik yo'nalishidagi maqolalar to'plami.